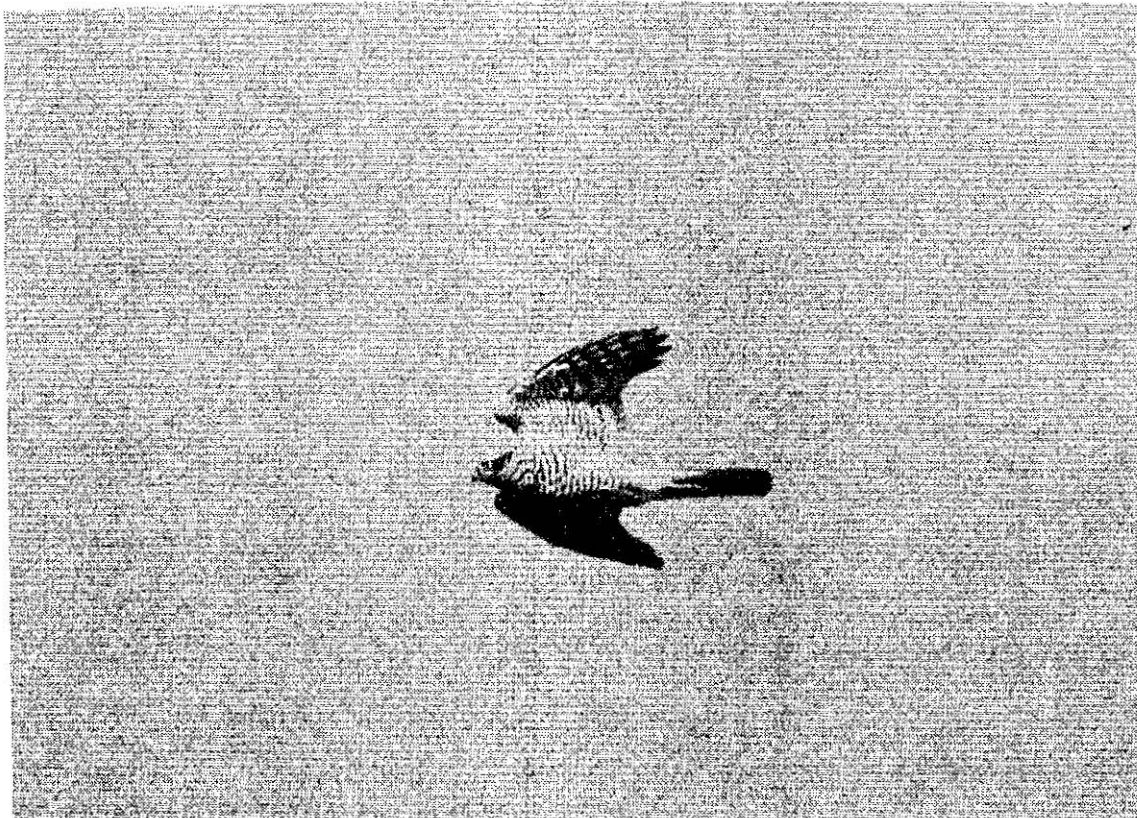


IK ZIE ZOVEEL ROOFVOGELS BIJ MIJ IN DE BUURT. KEN DAT?

Vogeloverleg Diemen

Het zal veel lezers van *De Gierzwaluw* bekend zijn dat de 'leden' van het VOD (Vogeloverleg Diemen) regelmatig de Vijfhoek bezoeken. Eén van de redenen hiervoor is de aanwezigheid van een gemeenschappelijke slaappleats van Blauwe Kiekendieven, Sperwers en Smellekens in het winter-halfjaar. In *Limosa* zal begin volgend jaar een artikel verschijnen waarin van de winters 1978/79 tot en met 1981/82 aantalsverloop, binnenkomsttijd, aanvliegrichting en -hoogte, geslachtsverhouding, kropvulling en dergelijke worden besproken. Kortom, de gegevens die tijdens de slaaptrektellingen op de Vijfhoek zijn verzameld.

Om nu alvast een indruk te geven om welke aantallen het gaat, kan gezegd worden dat er in genoemde periode maximaal 25 Sperwers, 10 Smellekens en 10 Blauwe Kiekendieven als slapers op één avond werden geteld. Voor de duidelijkheid: de maxima van de verschillende soorten vielen niet op dezelfde dag, zelfs niet in het zelfde seizoen. Vaak werd op één avondtelling van twee uur niet eens de helft van deze aantallen gehaald. Bovendien moet men bedenken dat er op drie tot zes telposten wordt geteld. Het is dus niet zo dat je op de Vijfhoek 's avonds in je eentje rustig naar enkele tientallen roofvogels kunt gaan zitten kijken. Het binnenvliegen gebeurt vaak zeer snel en de vogels laten zich verder nauwelijks zien.

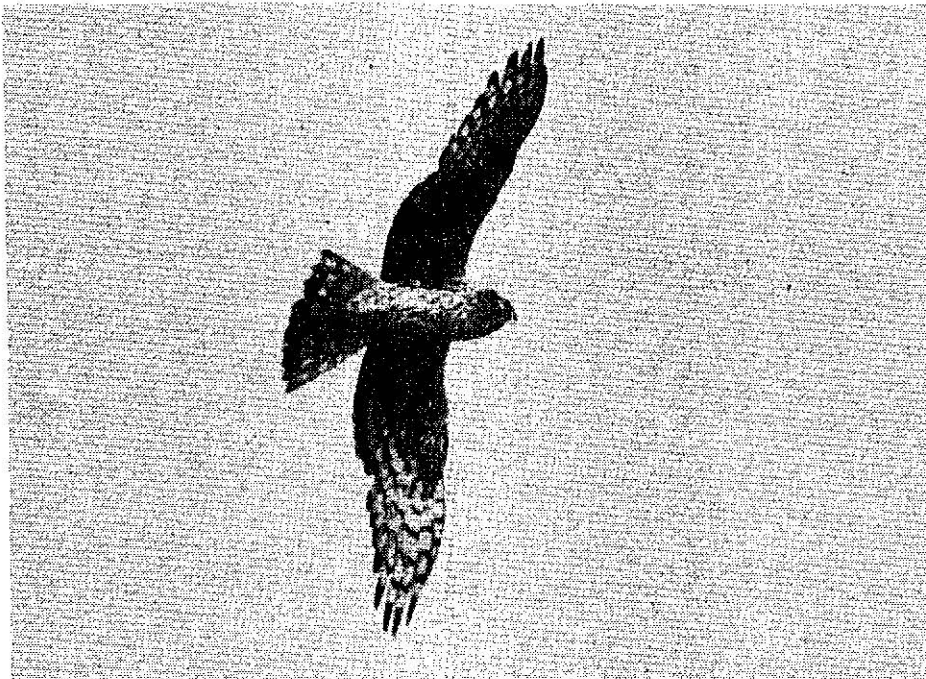


René Stet

Sperwer

Belangrijker dan de aantallen slapers is de vraag naar de functie van gemeenschappelijke slaappleatsen. In de loop der jaren zijn hiervoor al vele theorieën bedacht. Een bespreking hiervan zou gemakkelijk een heel nummer van *De Gierzwaluw* kunnen vullen, dus dat laten we maar achterwege. De belangrijkste theorie tot dusver is die van Ward & Zahavi (zie bijvoorbeeld *Ibis* 115:517-534). Deze auteurs verstaan onder een gemeenschappelijke slaappleats een plaats waar veel vogels samenkomen om te rusten (slapen) die solitair fourageren of dit doen in groepen

van wisselende samenstelling. De functie van zo'n slaappleats is, dat hier, in het geval van solitair fouragerende vogels, informatie kan worden uitgewisseld over goede fourageergebieden en, in het geval van in groepen fouragerende vogels, om informatie uit te wisselen over de ligging van voedsel als dit overvloedig, maar onregelmatig in ruimte en tijd, voorkomt.



Blauwe Kiekendief . Jan van Laar

Sperwers, Smellekens en Blauwe Kiekendieven zijn (meestal) individuele jagers en het is heel goed denkbaar dat deze soorten in bepaalde tijden van het jaar wel wat nuttige tips over de ligging van goede fourageergebieden kunnen gebruiken. In het winterhalfjaar bijvoorbeeld is het voorkomen van prooidieren, veelal zangvogels, allesbehalve konstant. Veel soorten zangvogels fourageren dan in groepen, waarvan het voorkomen in ruimte en tijd onregelmatig is. Vorst, ijzel of sneeuwbedekking kunnen er voor zorgen dat de voedselsituatie voor zangvogels plotseling verslechterd, zodat ze wegtrekken, of dergelijke weersveranderingen in gebieden ten noorden of oosten van ons land veroorzaken juist de aankomst van veel vogels hier. Roofvogels zullen als gevolg hiervan vaak moeten overschakelen naar andere prooidiersoorten en/of fourageergebieden. Op de Vijfhoek is dan ook vaak goed te merken dat het aantal slapers toeneemt als de voedselsituatie verslechtert. De vogels hebben elkaar dan blijkbaar meer 'nodig', dwz ze hebben meer behoefte aan informatie. Zo werden de hoogste aantallen slapers op de Vijfhoek dan ook vastgesteld tijdens de strenge winterse periode begin 1979.

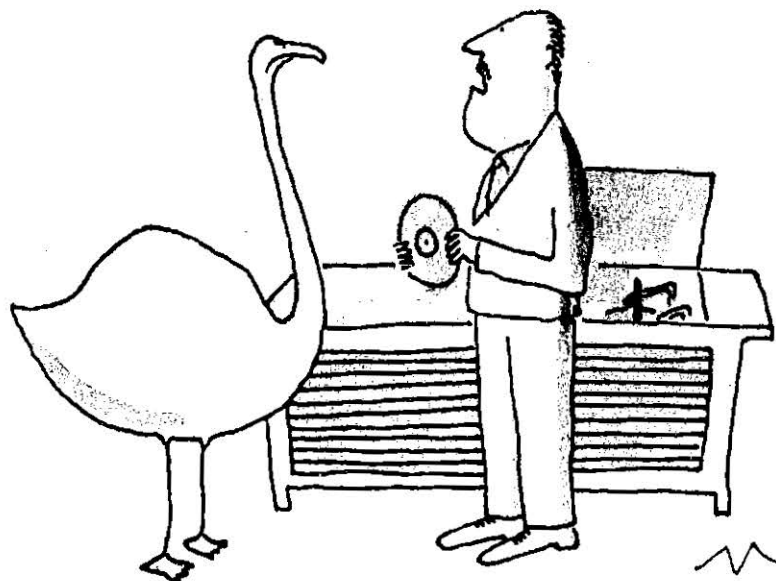
Hoe de informatieoverdracht tot stand komt is ons niet bekend. Evenmin in welke mate het gebeurt en of er naast intraspecifieke (binnen één soort) ook interspecifieke (tussen verschillende soorten) informatieoverdracht plaatsvindt. Binne het VOD is er menige, soms heftige, discussie over deze vragen geweest. Om ze te kunnen beantwoorden is het echter nodig dat we over veel meer gegevens beschikken dan we tot nu toe hebben. Zo zouden we moeten weten in welke gebieden de slapers overdag jagen en welke prooien ze eten. Tevens is het nodig te weten waar en wanneer prooidiersoorten voorkomen en in welke aantallen. Het zal duidelijk zijn dat het (vrijwel) onmogelijk is al deze gegevens te verzamelen, zeker zonder van zenders voorziene individuele roofvogels om deze de hele dag te kunnen volgen.

Maar het verzamelen van waarnemingen alleen kan wellicht duidelijk maken waar (onze?) slapers overdag verblijven. Hiertoe is het door u doorgeven van Sperwer-, Smelleken- en Blauwe Kiekendief-waarnemingen uit Amsterdam en ruime omgeving al erg bruikbaar. We vragen u in elk geval soort, datum en plaats te vermelden, maar liefst zoveel mogelijk bijzonderheden als tijdstip (zo mogelijk op de minuut nauwkeurig), al dan niet jagend en zo ja op welke prooi-soort, vlieg-richting en -hoogte, sexe, leeftijd, al dan niet gevulde krop (met een beetje routine is dat vaak goed te zien, let er eens op!) enz enz. Iedere VWGA-er zou eens een paar keer per dag extra naar de hemel kunnen staren (let ook eens op bollende Spreeuwen!), of naar de grond als hij/zij in een park, bosje of open terrein rondloopt om plukresten te vinden (en mee te nemen of één van ons op te bellen om het op te halen). Zangvogelslaapplaatsen (Spreeuwen!) trekken bijna altijd wel hongerige Sperwers aan en als je geluk hebt een Smelleken. Ga daar gewoon eens een keer, of beter nog vaak, naar kijken en wacht rustig af. Wij zijn geïnteresseerd in alle waarnemingen van Sperwer, Smelleken en Blauwe Kiekendief in Amsterdam en ruime omgeving. U kunt alle waarnemingen met die van andere soorten aan waarnemingensecretaris Willem vd Waal doorgeven. Van de drie soorten worden meestal net te veel waarnemingen gedaan om ze alle afzonderlijk in de waarnemingenrubriek op te nemen, zodat men misschien het idee krijgt dat er toch niets mee gedaan wordt. Dat is dus niet waar. Ook kunt u uw waarnemingen van deze drie soorten direkt telefonisch aan ons doorgeven.

Het is de bedoeling na afloop van de komende winter een verslag te schrijven voor *De Gierzwaluw* over het voorkomen van Sperwer, Smelleken en Blauwe Kiekendief in en rond Amsterdam. We hopen dan ook een hele berg waarnemingen met zoveel mogelijk bijzonderheden te ontvangen. Voor vragen kunt u ook altijd bellen. Onze rovers verdienen ook uw aandacht.

Vogeloverleg Diemen

Guus van Duin, Rode Kruislaan 1043, 1111 ZZ Diemen, tel. 906407
 Steven Schoevaart, Jekerstraat 77'', 1078 MB Amsterdam, tel. 790120
 Rob Sjouken, Rode Kruislaan 241, 1111 NK Diemen, tel. 997003
 Fred Vogelzang, Beukenhorst 407, 1112 BM Diemen, tel. 997937



"I thought all swans dug Tchaikovsky."